

MENTALNA HIGIJENA

1

- **SISTEMSKI PORODIČNI PRISTUP**

SISTEMSKI PORODIČNI PRISTUP

2

Sistemska porodični pristup se razvija u drugoj polovini 20. veka pod uticajem:

- Opšte teorije sistema
- Teorije kontrole

OPŠTA TEORIJA SISTEMA

3

Ludvig fon Bertalenfaj: sistem je skup jedinica koje su u međusobnom odnosu i u odnosu sa okolinom.

- Stanje svake jedinice je **određeno** onim drugih jedinica
 - Napredak sistema je moguć samo prelaskom sa stanja nediferencirane celine na proces **diferencijacije** delova
 - **Otvoreni sistemi**: razmena materije sa sredinom, građenje i raščlanjavanje njegovih komponenti
 - Živi sistemi su **otvoreni sistemi** - razvijaju se ka stanjima povećanog reda, raznolikosti i organizacije.
 - Ponašanje nema samo osobinu da smanjuje **tenziju**, već i da je stvara.
- ⇒ Živi sistemi su aktivni, čovek je stvaralac univerzuma.

TEORIJA KONTROLE

4

Osnovni pojam: ***fidbek (feedback)*** – **povratna informacija** o stanju ili ishodu dinamičkog sistema

Podrazumeva sistem kontrole zatvorenog kruga:

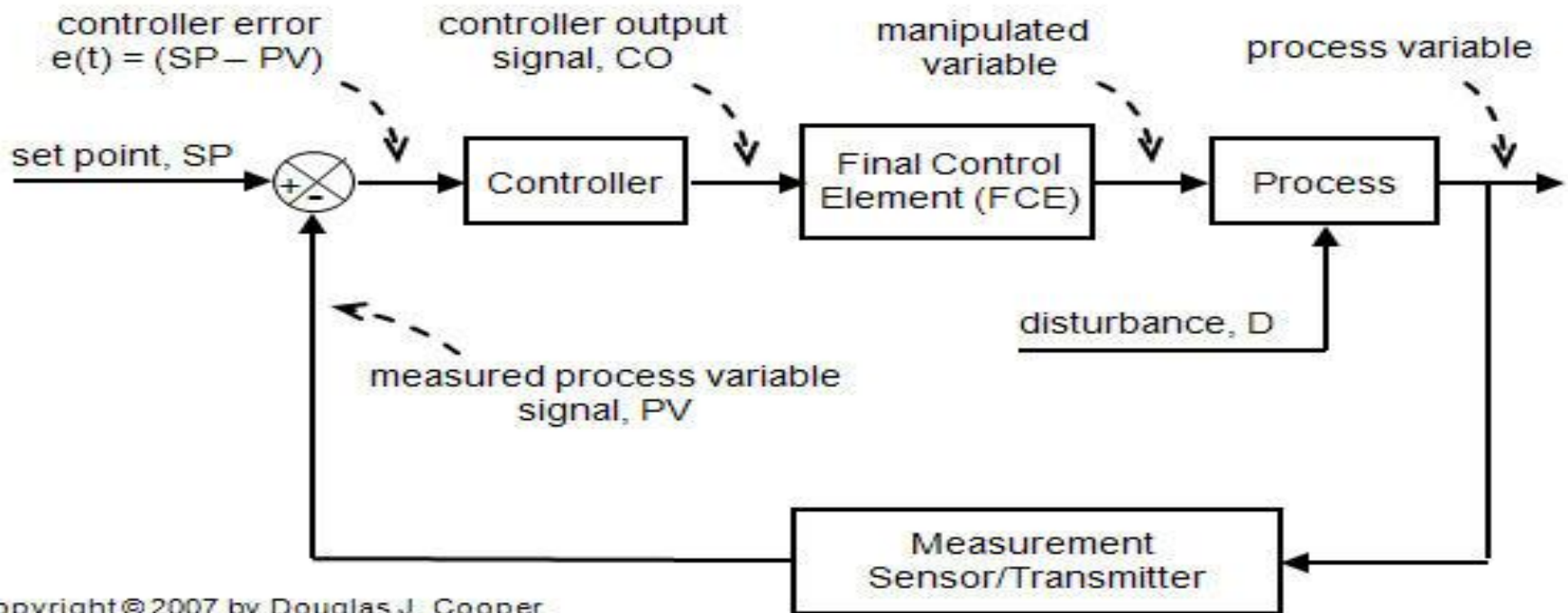
- neki podatak (akcija) se unosi u sistem i to utiče na sistem ishod procesa (efekat),
 - senzori mere ovaj efekat i šalju “kontroloru”,
 - kontrolor dinamički kompenzuje poremećaj sistema
 - kontrolor šalje novi rezultat (novi podatak) u proces
- ⇒ zatvara krug, počinje novi krug
- ⇒ Omogućava održavanje **homeostaze** sistema.

Primer dijagrama zatvorenog sistema kontrole

5

Finalni element kontrole - novi rezultat

General Control Loop Block Diagram

Copyright © 2007 by Douglas J. Cooper
All Rights Reserved

SISTEMSKI PORODIČNI PRISTUP

6

Principi:

- Članovi porodice su međusobno uslovljeni u stalnoj dinamičkoj ravnoteži - **cirkularna kauzalnost**
- **Simptom** je sistemska adaptacija na njegov totalni kontekst, u funkciji održanja porodične *homeostaze*

Sistemi povratne sprege (feedback)

- *rukovode* ponašanjima porodice
- održavaju *homeostazu* pomoću repetitivnih obrazaca interakcije

Mira Boven

7

Mira Boven uvodi pojam ***diferencijacije selfa***.

To je sposobnost osobe da odvoji:

- ❖ sopstveno *intelektualno* funkcionisanje *od emocionalnog* funkcionisanja
- ❖ *individualno od porodičnog* funkcionisanje

To je **razvojni zadatak svake osobe**.

Zrelost individue/sistema zavisi od postignutog stepena diferencijacije

Mira Boven

8

Na stepen diferencijacije individue utiču *porodični procesi*.

Ključan proces je **triangulacija (utrougljavanje)** - dvoje reaguju na anksioznost između sebe prebacivanjem fokusa na treću osobu.

- Najpodložnije utrougljavanju su osobe sa najmanje diferenciranim selfom – dakle pre svega **deca**.
- Utrougljena osoba je onemogućena u procesu diferencijacije – rizik za razvojne probleme, mentalne poremećaje.

Salvador Minjučín

9

Salvador Minjučín: *porodična promena* je pravilo, a ne izuzetak.
To je *razvojna funkcija porodice*.

- **Granice porodice** – unutrašnje i spoljašnje:
 - *umrežene* (slepljene) ili *dezangazovane* porodice
- **Adaptacija na stres** – važna zbog stalnih *porodičnih promena*,
 - ❖ Uspešna adaptacija zavisi od **transformacije struktura** kroz **pregovaranje o granicama**
- **Razvoj porodice u *stadijumima*** ka rastućoj kompleksnosti:
periodi *balansa* i periodi *neravnoteže*
 - ❖ Svaki period neravnoteže zahteva *adaptaciju na stres*

Džej Hejli

10

Džej Hejli: Porodice osoba sa simptomima se nalaze u **konfuznoj hijerarhijskoj organizaciji:**

⇒ Član jednog hijerarhijskog nivoa konstantno stvara **koaliciju** sa članovima iz drugog nivoa

Simptom ima *zaštitnu socijalnu funkciju:*

- da *razjasni hijerarhiju*
- da *stabilizuje organizaciju* kojoj pretila destrukcija ako se koalicija rasformira

Najčešće se pravi **koalicija između jednog roditelja i deteta** i tako se stabilizuju odnosi.

Kada dete ulazi u adolescenciju i sprema se da napusti kuću, bračni problemi koji se razrešavaju utrougljavanjem postaju najizrazitiji

Džej Hejli/2

11

Adolescent se zadrži kod kuće putem njegovog **onesposobljavanja** za samostalni život. Ponaša se po jednom od dva ekstrema:

- pravi probleme
- apatičan je i bespomoćan, ne čini ništa da bi se osamostalio

Angažovanje institucija socijalne kontrole često ništa suštinski ne menja: identifikovani pacijent i dalje ostaje fokus u porodici

Što je identifikovani pacijent bespomoćniji, njegova dominacija u porodici je veća

- Devijantnost u fokusu, skretanje sa porodičnog konflikta
- Niko u porodici ne preuzima odgovornost za problem

Devid Oslon

12

Dve dimenzije porodičnog funkcionisanja:

1) **Porodična kohezivnost** - emocionalna vezanost članova porodice jednih za druge

Ekstremi:

- umreženost (preterane emotivne veze koje ometaju individuaciju članova)
- dezangažovanost (slabe emotivne veze)

2) **Porodična fleksibilnost** (ranije zvana adaptabilnost) - iznos promene u vođstvu, ulogama i pravilima

Ekstremi:

- haotičnost
- rigidnost

LITERATURA

13

- Hrnčić, J. (2011), *Sistemski porodični pristup*. Izvodi.